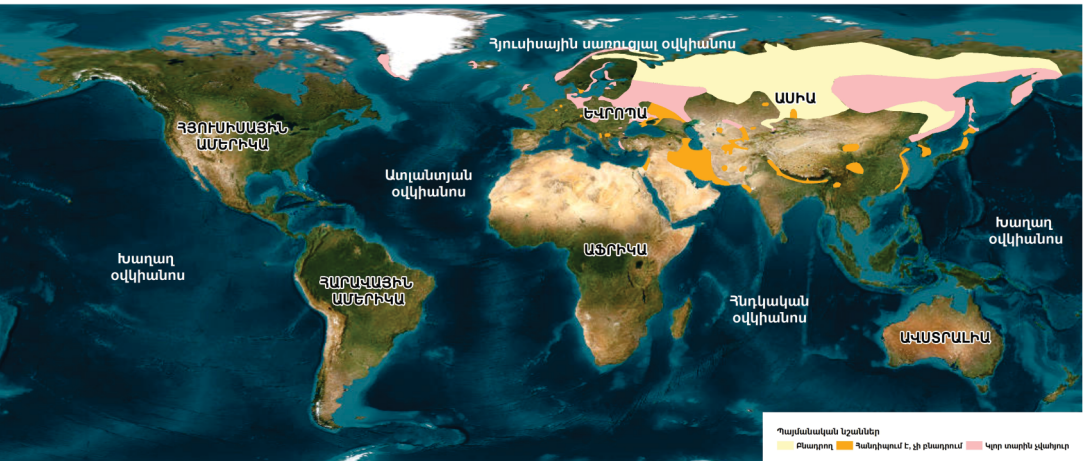

Գերմանիայի բնության պահպանության միությունը (NABU) «Կովկաս» ոչ պետական բնապահպանական կենտրոնի և «Դազեստանյան» պետական արգելոցի հետ համատեղ իրականացնում են սպիտակապոչ արծվի ուսումնասիրության և պահպանության ծրագիր Դազեստանի Հանրապետությունում:

Սպիտակապոչ արծիվ Տարվա թռչուն 2024

Գերմանիայի բնության պահպանության
միության (NABU) հայաստանյան մասնաճյուղ

+ (374) 44 59 99 49 ☎
 armenia@nabu.am ✉
 www.nabu.am | www.nabu.de 🌐
 ք. Երևան, Խահակյան 18 📍
 Խահակյան բիզնես կենտրոն
 NABU Armenia 📘
 nabu_armenia 📷

Լուսանկարների հեղինակն է Միխայիլ Կորեպովը

Հայաստանի Հանրապետությունում հանրային քվեարկությամբ 2024 թվականի թռչուն է ընտրվել սպիտակապոչ արծիվը, որը գիտականորեն հայտնի է որպես *Haliaeetus albicilla*՝ գիշատիչ թռչուն, որը նրբագեղ ճախրում է երկնքում և մարմնավորում բնության ուժն ու գեղեցկությունը: Այս արծիվը պատմականորեն նշանակալի տեղ է զբաղեցնում շատ ժողովուրդների մշակույթի, դիցաբանության, բանասիրության և հերալդիկայի մեջ, որտեղ այն հաճախ ուժի և իմաստության խորհրդանիշ է:

ԿԵՆՍԱՄԻՋԱՎԱՅՐ

Սպիտակապոչ արծիվը, որը լավ հարմարված է տարբեր բնական պայմաններին, զբաղեցնում է համապատասխան կենսամիջավայրեր՝ Եվրոպայի ցրտաշունչ ափերից մինչև Ասիայի լայնարձակ անտառներ: Հայաստանում արծիվին կարելի է հանդիպել հյուսիսային շրջաններում, Արարատյան դաշտում, Սյունիքի մարզում և Նույնիսկ Երևանի շրջակայքում:

Անցյալ դարում այս տեսակը բնադրել է Սևանա լճի ավազանում, սակայն վերջին տարիներին Հայաստանում դիտվում է միայն ձմռանը և միգրացիայի շրջանում: Սպիտակապոչ արծիվը կարևոր Էկոլոգիական ցուցիչ է. նրա ներկայությունը Էկոհամակարգում առողջ բնական միջավայրի նշան է:

ՎՏԱՆՁՆԵՐ ԵՎ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿ

Այս տեսակի պահպանման ջանքերի շնորհիվ սպիտակապոչ արծիվն այժմ բնության պահպանության միջազգային միության (IUCN) Կարմիր ցուցակում դասակարգվել է որպես «նվազ վտանգված» (LC):

Նրա պոպուլյացիան, որին Ժամանակին սպառնում էին կենսամիջավայրի կորուստը, մարդու կողմից անմիջական հետապնդումը և թունաքիմիկատների օգտագործումը, այժմ աստիճանաբար վերականգնվում և աճում է:

Սակայն, ցավոք, Հայաստանում սպիտակապոչ արծիվը հազվադեպ է հանդիպում, Հայաստանում նրա բնադրման վերաբերյալ հավաստի տվյալներ չկան, ուստի այն նախկինի պես դասվում է Հայաստանի «անհետացող» տեսակների շարքին և ենթակա է բազմաթիվ սպառնալիքների՝ կենսամիջավայրի դեգրադացիա, ջրամբարների աղտոտում, թունավոր նյութերի օգտագործում և մարդու կողմից հետապնդում:

ՄՆՈՒՆԴԸ ԵՎ ՈՐՄԸ

Լինելով թռչունների աշխարհի իսկական հսկա՝ գրեթե երկուսուկես մետր թևերի բացվածքով և մինչև յոթ կիլոգրամ քաշով, սպիտակապոչ արծիվը գտնվում է սննդի շղթայի գագաթին:

Հեշտությամբ ճանաչելի լինելով իրեն բնորոշ սպիտակ պոչով՝ նա սավառնում է ջրի վրայով և, նկատելով որսը՝ անհավատալի արագությամբ և ճշգրտությամբ սուզվում է ներքև այն բռնելու համար:

Չնայած նրա հիմնական սննդակարգը բաղկացած է ձկներից, նա նաև սնվում է մի շարք այլ կենդանիներով, այդ թվում՝ ջրային թռչուններով, փոքր կաթնասուններով և լեշերով: Հզոր ճանկերը և կեռ դեղին կտուցը թույլ են տալիս սպիտակապոչ արծիվին որսալ և սնունդը ապահով հասցնել բույն, որտեղ բազմացման շրջանում նրան օրական անհրաժեշտ է մինչև 2 անգամ ավելի շատ սնունդ, քան ձմռան ամիսներին:

ԲԱԶՄԱՑՈՒՄ ԵՎ ԲՆԱԴՐՈՒՄ

Սպիտակապոչ արծիվը հասնում է սեռահասունության բավականին ուշ՝ մոտ հինգ տարեկան հասակում, և սկսում է կազմել զույգ, որի հետ հիմնականում անցկացնում է ամբողջ կյանքը: Բազմացման շրջանում սպիտակապոչ արծիվների զույգը մեծ բներ է կառուցում բարձր ծառերի կամ ժայռերի վրա, երբեմն նաև գետինին, բայց հիմնականում ջրային մարմինների շրջակայքում, որպեսզի մոտ լինեն իրենց սիրելի սննդին՝ ձկներին: Երկար տարիների ընթացքում օգտագործվող բնում Էգը դնում է երկու-երեք ձու, որոնք զույգը ինկուբացնում է մոտ 38-ից 42 օրվա ընթացքում: Հետագայում երկու ծնողներն էլ մասնակցում են ձագերի դաստիարակությանը և կերակրմանը՝ ապահովելով նրանց պաշտպանությունը և սովորեցնելով թռչել: